

Ammatillista huippuosaamista tutkitaan Hämeenlinnassa

Opetusministeriön rahoittaman kaksivuotisen (2007-2009) tutkimushankkeen (Ammatillisen huippuosaamisen mallintaminen, Modeling Vocational Excellence) tavoitteena

on tutkia ammatillisen huippuosaamisen kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä sekä huippuosaamisvalmennuksessa ja työelämässä esiintyvien vaatimusten välistä suhdetta.

Tutkimus toteutetaan Tampereen yliopiston Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksessa (AkTkk) Hämeenlinnassa. Tutkimusprojektia johtaa professori **Pekka Ruohotie** ja sen päättäjänä toimii erikoistutkija, KL **Petri Nokelainen**. Erikoistutkija, FT **Kari Korpelaisen** vastuualueena projektissa on ammatillisen huippuosaamisen ja työelämäyhteyksien välisten suhteiden tutkiminen.

Tutkimusasetelma sisältää Nokelaisen mukaan kaksi tutkimuskysymystä: 1) “Mitkä ovat ammatillista huippuosaamis-

ta ennustavat tekijät?” ja 2) “Miten ammattitaitokilpailuissa menestyneiden kompetenssia hyödynnetään työelämässä?” Tutkimuskysymyksiin vastataan teoreettisella käsiteanalyysillä ja siihen perustuvalla empiirisellä haastattelu- ja kyselylomaketutkimuksella.

Tutkimuksen kohdejoukko koostuu suomalaisista ammattitaitokilpailuihin valmennettavista ja kilpailuihin osallistuneista henkilöistä sekä ammattitaitokilpailuihin osallistuvien valmentajista ja tutkimukseen osallistuvien yritysten edustajista. Nokelainen täsmentää, että ammattitaidon MM-kilpailuihin valmennettavat alle 23-vuotiaat nuoret edustavat tässä tutkimuksessa ammatillista huippuosaamista.

- Heillä on kansallisissa Taitaja-kilpailuissa todettu lahjakkuus omalla alallaan ja halu kehittää kykyään systemaattisessa valmennuksessa. He joutuvat koetelemaan omia rajojaan ja paineensietokykyään MM-kisoissa muiden maiden huippuvalmennettavien kanssa.

Kilpailussa menestyminen vaatii myös itsesääteilytaitoja

Nokelaisen mukaan tutkimusasetelma perustuu suurelta osin Ruohotien kehittämiin ammatillisesti taitojen oppimismalleihin. Ammatillisella huippuosaajalla ammatillisesti taito yhdistyy tietojen ja taitojen siirtämistä edistäviin taitoihin sekä metakognitiivisiin taitoihin. Ammattitaitoa mitaavissa kansallisissa ja erityisesti kansainvälisissä kilpailuissa menestyminen edellyttää myös itsesääteilytaitoja ja itsesääteilyä tukevia motivationaalisia valmiuksia.

AkTkk:ssa tehtävän ammatillisen kasvun mallintamiseen keskittyvän tutkimustyön ohella Nokelainen on toiminut vierailevana tutkijana Helsingin yliopiston tietojenkäsittelytieteen laitoksen Complex Systems Computation Groupissa (CoSCo) erityisalueenaan opetusteknologian kasvatustieteelliset sovellukset sekä Bayes-menetelmien empiiriset sovellukset. Lisäksi hän on työskennellyt Helsingin yliopiston kasvatustieteiden ja käy-

tännöllisen teologian laitosten akateemiseen lahjakkuuteen keskittyvissä tutkimusprojekteissa.

Tähän mennessä on saatu päätökseen tutkimuksen kohdejoukkoon kuuluvien valmennettavien, valmentajien, valmennettavien vanhempien ja työelämän edustajien haastattelut. Haastateltuja kertyi yhteensä 30 henkilöä. Strukturoidut teemahaastattelut ja haastattelutulosten yhteenvedot on laatinut tutkija **Markku Tasala**.

Vuoden 2008 lopussa julkaistava tutkimusraportti sisältää ammatillisen huippuosaamisen keskeisiä tekijöitä kuvaavan VE-mallin (Vocational Excellence) ja sitä operationalisoivan VEI-kyselylomakkeen (Vocational Excellence Indicators). Petri Nokelaisen mukaan tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi ammatillisten huippuosaajien valmennusohjelmien kehittämisessä.

- Tutkimustietoa voi käyttää tukemaan osallistujien valintaa valmennusohjelmiin ja yksilöllisen valmennuksen kohdentamista. Se valottaa myös valmentajan, kodin ja työnantajan rooleja valennusprosessissa, Nokelainen pohtii.

- Kiinnostavaa on myös nähdä, millaisia odotuksia huippuvalmennukseen osallistuneet nuoret asettavat tulevalle työnantajalleen siinä vaiheessa, kun he siirtyvät työelämään.

Markku Tasala

KL Petri Nokelaisen lahjakkuustutkimukseen liittyvää erityisosaamista on voitu hyödyntää tutkimusprojektissa empiiriseen observointiin, haastatteluihin ja kyselylomaketutkimukseen perustuvan tutkimusasetelman rakentamisessa.